

SZERELEM

– Igyunk előbb. – Nagy, kövér ember volt, lomha mozgású, talán csak a boroskancsóért tudott ilyen fürgén nyúlni. – Szíriai. Nem jobb, mint a thébai, de én azt mondom, addig éljünk a változatosság gyönyörével, amíg emberek vagyunk. Az isteneknek mindig csak az undorítóan egyformán legjobb jut. Pfuj. Még jó, hogy belőlem sose lesz Ozirisz¹ Kheperw-Wer. – Hasa megremegett a nevetéstől. – Persze, te már buzgón építéd sírodat. S ez így helyes. Lehet, hogy nem olyan rossz hely az az örök maradandóság. Én mindenestre nem vagyok rá kíváncsi. – Íb-Aa² nem szólt semmit. Nem szokta meg az istentelen beszédet, de nem lepte meg. Kheperw-Wer nem véletlenül lett kegyvesztett. – Húhh... – A házigazda korsajából egy szemvillanás alatt eltűnt a bor. Gyorsan újratöltött. Íb-Aa megfontoltan kortyolt a díszes vendégpohárból. – Azt mondom – és ez hosszú évek tapasztalata –, mindenben keresd a szépet és a jót, de soha ne akard a legjobbat, mert akkor elveszítesz minden gyönyört. – Újabb kancsó után nyúlt. – Más az íze a fehér s más a vörös szőlő levének. Vannak testesebb borok, melyek hamar kifárasztanak, s vannak könnyűek, melyek a könnyed szórakozáshoz illenek, a nádas árnyékaik közé. Van bor, amelyik már illatával támad, s van olyan alattomos fajta, amiről azt hiszed, oly könnyű, hogy azonnal feledheted, holott amint eltűnik ajkadon az utolsó csepp, érzed: nem vagy már érzékeid ura, s másnap bánkódhatsz meggondolatlan tetteiden. Még az sem mindegy, milyen korsóban tárolod, hidd el. Mindnek megvan a maga gyönyörűsége. Melyiket vinnéd magaddal Nyugat földjére?, kértem én. Beérnéd a legjobbal?

– Jobb egyfélét magunkkal vinni, mint mindent itt hagyni. – Óvatosan beszélt, de szavaitól megnehezült a forró levegő.

– A te lábadnak még sokára fogja bot mutatni az utat; s mégis, talán te vagy a bölcsőbb kettőnk közül. De ki a boldogabb?

– Az rajtad is múlik. Hiszen tudod, miért jöttem.

– Kérésed meghallgatásra talál, mondtam már. Bár nem látom be, mi köze lenne ennek a boldogsághoz.

– Már azért le kellene csókolnom a port sarud pántjáról, hogy szívedet megnyitod kérésem előtt.

– Ebből is látszik, mennyire helytelenül gondolkodsz a világ felől.

– Nem tudom, mi kinccsel fizethetnék annak az embernek, aki a fáraónak kölcsönöz vagyonaiból.

– Az régen volt. Tízszer is megáradt a Nílus azóta, hogy nem vagyok már az udvar varázslója. Az új fáraó távol tartja magától a csodákat.

– Pedig azt mondják, te még a tüzet is tánra tudtad parancsolni. Nevedet beírták az Élet Házának nagyjai közé.

– Ma már nincs szükség csodákra. – Az asztalon sorakozó orvosi tégelyek egyikét a pislákoló fényű mécses fölé tartotta, majd óvatosan beleszórta tartalmát. A láng egy pillanat alatt megnyúlt, majd ezerfelé köpte a lila szikrákat. Íb-Aa tágra nyílt szemmel bámulta a tüzesőt. Még soha nem látott ehhez fogható varázslatot. Kheperw-Wer is elé-

¹ Ozirisz: a Halottak Birodalmának istene. Az egyiptomiak hite szerint minden elhunyt Oziriszként lép a Túlvilágra.

² Íb-Aa: „Nagy Szív”.

gedettnek látszott, hátradőlve élvezte a szemkápráztató látványt. – A fáraó ostoba. A tűz: hatalom.

– A tűz: engesztelhetetlen szenvedély. Soha nem fékezhetjük meg, ha nem találjuk meg forrását. – Az utolsó lobbanás fehér porral hintette be az asztalt. – Figyelj rám, Kheperw-Wer. Szívemben olthatatlan láng dobog. Kérésem arcátlanság, de erőm szerint fizetek érte.

– Nem szorulok rá a fizetésedre. Kérésed annyit sem számít nekem, mint szemétdombon a ganaj. S hogy lásd, igazat szólok, ajándéku adom neked, amit megvásárolni nem tudnál.

– Azt mondják: a fáraó után tiéd a legnagyobb hárem Kemet földjén. S mégsem törtél korszót egy asszonyoddal sem.

– Egy boroskancsó sem érdemli meg azt a pazarlást, hogy széttörjék, mint ahogy a legrosszabb bor sem érdemli meg, hogy áldozati italként a nem létező istenek elé tegyék.

– Azt is beszélük, hogy egy szolgálód sem tett boldoggá, csak Ta-Men. Nem fogadhatom el hát boldogságotad fizetség nélkül.

– Ha kezed között tűz fakad: boldogság. Ha otthonodban asszony vár: teher. Ha kardban megsemmisül: névtelen. Te szerelemre születél, Íb-Aa, neved is mutatja. Az én szívem helyén csak egy nyomorult skarabeusz van.³ Teremteni tudok, de szeretni nem. Engem a csodák boldogítanak.

– Te mondtad: ma már nincs szükség csodákra.

– A szerelem betegség, csak még nem tudjuk, mi enyhíti a lázat és a szívdobogást, amivel sújtja áldozatát. A szerelem elsorvasztja gondolataidat, kiszívja erődöt. Egész életemben kutattam orvosságát, de isteneitek, akikben nem hiszek, nem könyörültek rajtam.

– Talán ha hittél volna...

– A hit: üres boroskancsó a szomjazó vándor kezében. Én nem üres korsókból akartam inni. Nem a reménynek akartam emlékművet állítani, hanem a bizonyosságnak. Azt akartam, hogy nevem fennmaradjon: nem kövekben, bizonytalan égi isteneknek, hanem csodákban, a biztos e világi tudásnak. Mi ehhez képest egy kellemes óra eltöltése húgoddal?⁴ – Arca egész kivörösödött az indulattól.

– Azt mondták, Ta-Ment tízezer deben aranyért sem adnád.

– Hát tévedtek. Ta-Men a tiéd! – kiáltotta. Valamelyik szolgáló leejtett az udvaron egy korsót. Mindketten úgy tettek, mintha nem hallották volna a csattanást.

– Egy testben két személyt rabolok el tőled: szolgálódat és húgodat. Kész vagyok kétszeres árat fizetni. Csak mondd meg, mivel tartozom.

– Egész életed ezt a tartozást fogja nyögni, miért akarsz még nekem fizetni is ezért? A közepszerúséggel fogsz törleszteni. Hogy mi az ár Ta-Menért, ezt kérded? Ó az ár. Szívedből kiszorulnak majd a gondolatok. Egy szétbomló testben fogod magad továbbörökíteni. Olyan leszel, mint mindenki más ebben a rothadó, bűzös országban. S ha távol tartod magadtól a varázslatot, kénytelen leszel a nem létező istenek erejére bízni magad. Elvesztél. Önmagaddal fizetsz. – Íb-Aa letette poharát. Egy pillanatra megfélelkezett a kötelező tiszteletadásról.

³ Kheper teremtő istent skarabeusz alakban tisztelték. A múmiák kikészítésekor a szívet gyakran skarabeuszamulettel helyettesítették.

⁴ Húg, fivér: óegyiptomi szóhasználatban *kedves, szerető*.

– Én legalább tudom, mit kapok cserébe. Az anyag maradandóbb, mint a szellem. Kheopsz piramisa ma is áll, pedig az még az istenek idejében épült. Azóta viszont nem tudnak a fáraók hasonló csodát véghezvinni. Hová lett a tudás, Kheperw-Wer? A fáraó és Imhotep⁵ neve fennmaradt. Te viszont gőgösen nem vésed neved kőbe.

– Ostoba! – Szakállán végigloccsant a vörös lé, még kötényére is jutott belőle. – Deseret lakói nem a köveket bámulják tátott szájjal, hanem a tudást, ami gúlákba rendezte őket.

– Az elveszett tudást.

– A tudás benne van az alkotásban. Nem vészett el, csak ma már nincs szükség rá. A csodák ideje lejárt. A fáraó retteg a varázslat hatalmától, mert *neki* nincs hatalma fölötte. És nincs szörnyűbb annál, mint amikor az istennek rá kell döbbernies arra, hogy ő is csak ember. Nem hiszel nekem? Nem baj. Felejtsd el. Ne gondolkodj rajta. Most már ott van neked Ta-Men. A kapuban vár. – Hiába nézett arra Íb-Aa. A kapuig nem lehetett ellátni.

– Még ma korsót török veled.

– Gondoltam. Na, menj. Későre jár. – Íb-Aa felállt, meghajolt Kheperw-Wer előtt.
– Hálásak vagyunk neked – mondta, s nesztelenül kilépett az ajtón. Kheperw-Wer elmerengve nézte az asztalon maradt finom port. Máskor örült az esti csöndnek. Napnyugta után már senki sem mert zavarni.

– Ka-Iszet! – kiáltotta.

– Itt vagyok, uram. – A hang a sötét sarokból jött.

– Hozz bort. A legjobbat. – A láthatatlan kéz az asztalra helyezett egy korsót. Azt se nagyon lehetett látni, de a koppanás megrajzolta az anyagot.

– Töltsék, uram?

– Felesleges. – Megfogta a korsót, és teljes erőből a földhöz vágta. A hirtelen mozdulat megtörte testét, s nem bírta felegyenesedni. Kapkodva szedte a levegőt.

– Beteg vagy, uram? Szíved hangját ide elhallani. Lázás lehetsz. Mondd meg, milyen orvosságot készítek, hogy meggyógyulj.

– Ostoba – suttogta alig hallhatóan, de hangosan csak ennyit mondott: – Ezt a betegséget nem lehet gyógyítani, Ka-Iszet.

– A betegség kiszívja gondolataidat. Hívok másik orvost, aki meggyógyít.

– Bak-Hekának szólj. Hozza magával minden eszköztét.

– Ne kérd ezt tőlem, uram.

– Azonnal jöjjön, különben haragom rátok száll. – Végre egyenesen állt. – Ne vesztésen időt azzal, hogy Amon oltáráról vesz tüzet. Mondd meg neki, hogy Amon neve annyit ér nekem, mint egy szem homok a sivatag közepén. Mondd meg neki, hogy olyan házba jön, ahol annyi tüzet varázsolnak neki, amennyit csak akar.

– Uram. Fejedbe szállt a bor, nem tudod, mit beszélsz. Holnapra bánni fogod, hogy elküldted.

– Ez parancsom! És ha te nem mész, megy más. – Az ajtónál lobogó fáklya lángjával meggyújtotta az asztali mécseseket. A szoba tompa zöldbe öltözött. Ekkor a sarokban álló hatalmas kővázákhoz lépett. Piros láng csapott fel belsejükből.

Mire megérkezett a koponyalékelő, a nagy ház úgy ragyogott, hogy két óra járásra is látni lehetett. Azt mondják, ezer gyertya fénye világított az udvaron. És amikor Bak-

⁵ Dzsoszer fáraó (Óbirodalom) szolgálatában álló tudós, az első igazi piramis tervezője, építőmérnöke. Számos más tudományágban is kiemelkedett, kiváltképp az orvostudományban. Később istenítették, az orvoslás istenének tartották.

Heka kése felnyitotta a nagy varázsló koponyáját, óriási robbanás rázta meg a földet. (Azt mondják, ezért csúszott a kés mélyebbre.) A mesterséges tó közepéből tűzeső lövellt az égre, a visszazuhanó tűzdarabok pedig vörösre festették a tó vizét. Egyesek szerint vérré változott, mások szerint bor lett a vízből.

Ta-Men felsikoltott. Könnyes szeme a széttört cserepekre tévedt. Aztán vonásai kisi-multak.

Magyar László András

NAGYAPÁM TÖRTÉNETEIBŐL

Hogyan lett Horthy Miklós Magyarország kormányzója?

Anyai nagypámnak, dr. Fodor Hermann ügyvédnek volt szülővárosában, Kalocsán egy fiatalkori jó ismerőse, Szabóky Jenő (1881–1956) mérnök, későbbi országgyűlési képviselő, még későbbi váci rab. A következő történetet a harmincas években, a Magyar Király étteremben, három nagyfröccs, egy tejfeles harcsa, két mákos rétes, valamint négy szilvórium után ő maga mesélte el az asztaltársaságnak. Nagypám nagybátyámnak, ő pedig nekem adta tovább mindazt, amit most elbeszélék.

Szabóky 1919 nyarán éppen Szegeden dolgozott mint földmérő és ármentesítő mérnök. Miután ugyanis részt vett a kalocsai ellenforradalmi felkelésben, Szegedre menekült, és itt politikai szervezkedéssel és a város gátrendszerének megerősítésével foglalkozott. E tevékenységei során óhatatlanul kapcsolatba került a várost megszálló antantcsapatok francia tisztjeivel. Június elején azután felkereste őt kártyapartnerre, egy Legrange nevű hadmérnök százados, és azt mondta neki:

– Monsieur Szabóky, ön becsületes úriember, Kalocsán mint nemzetőrparancsnok már bizonyította rátermettségét, bátorságát, ráadásul beszéli a nyelvünket is, ezért fordultam éppen önhöz. Nem tenne meg egy szívességet? Azt az utasítást kaptuk Párizsból, hogy az Entente támogatásával szervezzünk magyar ezredet, és állítsunk az élére olyasvalakit, akinek román barátaink, ha már kedvükre kifosztogatták magukat, átadhatják a hatalmat. Kérem, keressen nekünk egy megbízható, értelmes, magas rangú magyar tisztet, akit ennek a hadseregnek az élére állíthatunk.

Szabóky ugyan egyetlen magas rangú, megbízható és értelmes magyar tisztet sem ismert, de igaz hazafiként természetesen elvállalta a feladatot. Elballagott a Hotel Kassba, ahol általában a hadsereg híján maradt, jobb módú tisztok laktak, és megkérdezte a portástól, hogy ki a rangidős a lakók között. A portás azt felelte, hogy Feldmarschall báró Kövessházy Kövess Hermann őméltósága, a császári és királyi seregek utolsó főparancsnoka éppen átutazóban van a városban: az első emelet négyben lakik, nála bizonyosan nincs magasabb sarzsi a Kassban. Szabóky felbaktatott Kövesshez, és előadta az ajánlatát. Kövess udvariasan és figyelmesen végighallgatta, majd azt felelte neki, hogy ad egy, ő nem tud magyarul egy mukkot sem, ad kettő, ő hú a királyához, márpedig tőle efféle utasítást nem kapott, ad három, ő nem kooperál az ellenséggel. Szabóky